

Komentár k rozhodnutiam o určení kapitálových vankúšov pre lokálne systémovo významné banky

Úvod

V dôsledku legislatívnych zmien sa na zvýšenie odolnosti lokálne systémovo významných bánk používa už iba kapitálový vankúš pre lokálne systémovo významné banky (O-SII). Na pokrytie rizika vyplývajúceho zo systémovej významnosti bánk NBS zatiaľ využíva okrem vankúša pre O-SII aj vankúš na krytie systémoveho rizika (SyRB). Na konci roka 2020 sa však zmenila európska legislatíva (smernica CRD V), podľa ktorej sa vankúš na krytie systémoveho rizika bude uplatňovať len na konkrétne skupiny expozícií, ktoré predstavujú zvýšené systémove riziko. Preto sa rozhodnutie NBS o výške kapitálového vankúša na krytie systémoveho rizika z mája 2020¹ ruší. Na krytie rizík súvisiacich s lokálne systémovo významnými bankami sa v súlade s novou legislatívou už použije výhradne vankúš pre O-SII. Tento kapitálový vankúš sa zároveň zvýši tak, aby pokryl zrušenie kapitálovej požiadavky vyplývajúcej zo SyRB.

Maximálna možná výška vankúša pre O-SII je 3 % celkových rizikových expozícií, pre dcérske spoločnosti môže platiť aj dodatočný limit. V prípade dcérskych spoločností môže byť táto hodnota obmedzená aj výškou vankúša pre G-SII alebo O-SII, ktorá sa vzťahuje na ich skupinu na konsolidovanom základe. V týchto prípadoch nemôže výška vankúša pre O-SII presiahnuť mieru kapitálového vankúša pre G-SII alebo O-SII na konsolidovanom základe zvýšenú o 1 p. b.

Bankový sektor tak ostáva aj naďalej kapitálovo dostatočne silný. Kapitálová primeranosť bankového sektora bola ku koncu roka 2020 stabilná a dosiahla úroveň 19,7 % rizikovo-vážených aktív. Banky majú v súčasnosti dostatok kapitálu na poskytovanie úverov, pričom objem voľného kapitálu nad rámec kapitálových požiadaviek dosahuje úroveň 1,5 mld. € (3,8 % rizikovo-vážených aktív).

¹ Rozhodnutie Národnej banky Slovenska č. 10/2020 z 26. mája 2020 o určení výšky tlmiacej rezervy (vankúša) na krytie systémoveho rizika.

Zoznam lokálne systémovo významných bánk ostáva rovnaký ako v roku 2020

Aj na základe výsledkov O-SII skóre odhadnutých v tomto roku presiahlo hranicu 425 základných bodov, podobne ako v uplynulých rokoch, 5 bánk a jedna pobočka zahraničnej banky². Zoznam bánk presahujúcich spomínanú hranicu je identický so zoznamom bánk z predchádzajúceho roka:

- Všeobecná úverová banka, a. s.,
- Slovenská sporiteľňa, a. s.,
- Tatra banka, a. s.,
- Československá obchodná banka, a. s.
- Poštová banka, a. s.

Celkové O-SII skóre sa v porovnaní s minulým rokom významne nezmenilo, nevzniká potreba zmeny vo výške kapitálovej požiadavky vyplývajúcej zo systémovej významnosti bánk. Na základe výsledkov odhadu aktuálneho O-SII skóre má všetkých 5 identifikovaných bánk (VÚB, SLSP, Tatra banka, ČSOB a Poštová banka) výsledné skóre v intervale pre výšku vankúša O-SII na takej úrovni, ako im bola schválená celková výška kapitálových vankúšov pre lokálne systémovo významné banky v uplynulých rokoch.

Zmeny vo výške a v nastavení štruktúry vankúšov pre O-SII

Vzhľadom na nové pravidlá v rámci smernice CRD V sa mení štruktúra vankúšov pre lokálne systémovo významné banky. Zatiaľ čo doteraz sa celková výška vankúša z dôvodu systémovej významnosti za jednotlivé banky stanovovala kombináciou vankúša pre O-SII a SyRB, po zmenách bude riziko spojené s lokálne systémovo významnými bankami pokrývať iba vankúš pre O-SII.

Jediná obsahová zmena v kapitálovej požiadavke pre O-SII nastáva v prípade Všeobecnej úverovej banky, a. s. (VÚB). Aktuálne je pre VÚB určený vankúš na úrovni 2 % (1 % O-SII a 1 % SyRB). Revízia európskej legislatívy (smernica CRD V) však priniesla aj zmenu v prípade horného limitu vankúša pre O-SII, ktorá je dcérskou spoločnosťou banky identifikovanej ako O-SII alebo G-SII. Maximálna výška O-SII vankúša pre dcérsku spoločnosť sa vypočíta ako výška vankúša pre O-SII (alebo G-SII) materskej skupiny zvýšená o 1 p. b. Materskej skupine VÚB (Gruppo Intesa Sanpaolo) je určený vankúš pre O-SII na úrovni 0,75 %. To znamená, že horná hranica vankúša O-SII pre VÚB je ohraničená úrovňou 1,75 %. Napriek tomu, že celkové skóre VÚB je najvyššie v bankovom sektore a zodpovedá úrovni 2,00 %, maximálna možná výška vankúša pre VÚB je 1,75 %.

² Ide o pobočku zahraničnej banky UniCredit. V prípade pobočiek zahraničných bánk nie je možné stanoviť požiadavku na kapitálové vankúše.

Tabuľka 1 Štruktúra vankúšov pre O-SII

Banka	Vankúš	Štruktúra kapitálových vankúšov od 1. 1. 2021	Štruktúra kapitálových vankúšov od 1. 1. 2022
Všeobecná úverová banka, a. s.	O-SII	1,00 %	1,75 %
	SyRB	1,00 %	neaplikuje sa
Slovenská sporiteľňa, a. s.	O-SII	1,00 %	2,00 %
	SyRB	1,00 %	neaplikuje sa
Tatra banka, a. s.	O-SII	0,50 %	1,50 %
	SyRB	1,00 %	neaplikuje sa
Československá obchodná banka, a. s.	O-SII	1,00 %	1,00 %
	SyRB	neaplikuje sa	neaplikuje sa
Poštová banka, a. s.	O-SII	0,25 %	0,25 %
	SyRB	neaplikuje sa	neaplikuje sa

Zdroj: NBS

Poznámka: O-SII – vankúš pre lokálne systémovo významné banky, SyRB – vankúš na krytie systémového rizika, SyRB sa uplatňuje iba na všetky domáce expozície.

1. Prílohy

Príloha 1

Legislatívny rámec

Národná banka Slovenska (ďalej len „NBS“) má na základe § 33d ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bankách“) povinnosť určiť zoznam lokálne systémovo významných bánk (ďalej len „O-SII“) a od 1. januára 2016 tento zoznam zverejniť na svojom webovom sídle. Ďalej, NBS môže na základe § 33d ods. 6 zákona o bankách rozhodnúť o určení vankúša pre O-SII.

Okrem toho, NBS môže na základe § 33e ods. 1 zákona o bankách rozhodnúť o určení vankúša na krytie systémového rizika (ďalej len „SyRB“) so zámerom predísť dlhodobým necyklickým systémovým alebo makroprudenciálnym rizikám a zmierniť ich. Od novely zákona o bankách z konca roku 2020 sa už tento kapitálový vankúš nemôže používať tak ako doteraz, teda aj na krytie rizika vyplývajúceho zo systémovej významnosti bánk.

Na základe § 33d ods. 14 zákona o bankách má NBS povinnosť aspoň raz za kalendárny rok preskúmať určenie O-SII a výsledok preskúmania oznámiť príslušnej O-SII a Európskemu výboru pre systémové riziká (ďalej len „ESRB“). Toto rozhodnutie sa Bankovej rade NBS štandardne predkladá v mesiaci máj.

Na základe § 33d ods. 10 zákona o bankách, ak O-SII je dcérskou spoločnosťou globálne systémovo významnej banky (ďalej len „G-SII“) alebo dcérskou spoločnosťou O-SII, ktorá je materskou bankou v Európskej únii a podlieha vankúšu pre O-SII na konsolidovanom základe, tak vankúš pre O-SII, ktorý sa vzťahuje na O-SII na individuálnom základe alebo subkonsolidovanom základe, nesmie presiahnuť nižšiu z týchto hodnôt:

- a) súčet vyššej z hodnôt miery vankúša pre G-SII alebo O-SII, ktorá sa vzťahuje na skupinu na konsolidovanom základe a 1 % celkovej rizikovej expozície vypočítanej podľa osobitného predpisu,
- b) 3 % celkovej rizikovej expozície vypočítanej podľa osobitného predpisu alebo hodnota miery vankúša pre O-SII, ktorej uplatnenie na skupinu na konsolidovanom základe povolila Komisia.

Výšku vankúša pre O-SII teda efektívne obmedzuje buď limit na úrovni 3 % alebo O-SII/G-SII vankúš materskej skupiny zvýšený o 1 p. b.

Príloha 2

Metodický rámec

Metodika pre určenie zoznamu O-SII na Slovensku sa v roku 2021 nemenila. Na opätovné určenie O-SII v roku 2021 sa použila, podobne ako v roku 2020, metodika publikovaná v usmernení EBA, zverejnená dňa 14. decembra 2014³. Táto metodika stanovuje súbor 10 indikátorov, ktoré za daný bankový sektor a za danú ekonomiku vstupujú do výpočtov, ako aj presný spôsob výpočtu celkového skóre za jednotlivé banky. V súlade s touto metodikou NBS určila hranicu identifikácie O-SII bánk na 425 základných bodov.

Národné orgány môžu požívať aj dodatočné indikátory, ktoré lepšie odzrkadľujú charakter systémového rizika v danom štáte. Podobne ako pri identifikácii v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2021 sa použili tri dodatočné indikátory: celkové rizikové expozície, úvery poskytnuté retailu a vklady prijaté od retailu. Tieto indikátory boli zaradené do piatej kategórie tzv. dodatočných indikátorov, pričom váhy sa podobne ako v prípade usmernenia EBA rozdelili rovnomerne medzi jednotlivé kategórie a v rámci kategórií medzi jednotlivé indikátory. Použitú metodiku (zoznam indikátorov aj ich váhy) uvádza tabuľka 2.

Tabuľka 2 Metodika na určenie O-SII

Kategória	Indikátor	Váha NBS	Váha EBA
Veľkosť	I1 Celkové aktíva	20,00 %	25,00 %
Význam (vrátane nahraditeľnosti / infraštruktúry finančného systému)	I2 Hodnota domácich platobných transakcií	6,67 %	8,33 %
	I3 Vklady vkladateľov súkromného sektora v rámci EÚ	6,67 %	8,33 %
	I4 Úvery poskytované príjemcom súkromného sektora v rámci EÚ	6,67 %	8,33 %
Zložitosť / cezhraničná činnosť	I5 Nominálna hodnota OTC derivátov	6,67 %	8,33 %
	I6 Cezhraničné pasíva	6,67 %	8,33 %
	I7 Cezhraničné aktíva	6,67 %	8,33 %
Prepojenie	I8 Pasíva v rámci finančného systému	6,67 %	8,33 %
	I9 Aktíva v rámci finančného systému	6,67 %	8,33 %
	I10 Zostatková hodnota emitovaných cenných papierov	6,67 %	8,33 %
Dodatočné indikátory	I11 Celkové rizikové expozície	6,67 %	
	I12 Úvery poskytnuté retailu	6,67 %	
	I13 Vklady prijaté od retailu	6,67 %	

Zdroj: EBA, NBS

Poznámka: O-SII – lokálne systémovo významné banky.

³ EBA/GL/2014/10

<http://www.eba.europa.eu/documents/10180/930752/EBA-GL-2014-10+%28Guidelines+on+O-SIIs+Assessment%29.pdf>